

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

Instituția de învățământ superior	Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava
Facultatea	Litere și științe ale comunicării
Departamentul	Limbă și literatură română și științe ale comunicării
Domeniul de studii	Filologie
Ciclul de studii	Masterat
Programul de studii/calificarea	Literatură română în context european

2. Date despre disciplină

Denumirea disciplinei	Europenism și etnocentrism				
Titularul activităților de curs	Lector univ. dr. Geta MOROȘAN				
Titularul activităților de seminar	Lector univ. dr. Geta MOROȘAN				
Anul de studiu	I	Semestrul	I	Tipul de evaluare	Colocviu
Regimul disciplinei	Categorica formativă a disciplinei DF - fundamentală, DD - în domeniu, DS - de specialitate, DC - complementară				
	Categorica de opționalitate a disciplinei: DO - obligatorie (impusă), DA - opțională (la alegere), DL - facultativă (liber aleasă)				DO

3. Timpul total estimat (ore alocate activităților didactice)

I a) Număr de ore pe săptămână	2	Curs	1	Seminar	1	Laborator		Proiect	
I b) Totalul de ore pe semestru din planul de învățământ	28	Curs	14	Seminar	14	Laborator		Proiect	

II Distribuția fondului de timp pe semestru:	ore
II a) Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe	30
II b) Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren	30
II c) Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri	33
II d) Tutoriat	
III Examinări	2
IV Alte activități:	

Total ore studiu individual II (a+b+c+d)	95
Total ore pe semestru (I+II+III+IV)	125
Numărul de credite	5

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

Curriculum	• Istoria literaturii române
Competențe	• Cunoștințe de istorie

5. Condiții (acolo unde este cazul)

Desfășurare a cursului		• Sală de curs, suport de curs
Desfășurare aplicații	Seminar	• Volume de autori pe domeniul de studiu, referate și dezbateri pe tema tratată
	Laborator	•
	Proiect	•

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	• Cunoașterea conținutului conceptelor de europenism și etnocentrism și operarea avizată cu acestea; • Aprofundarea cunoștințelor privind contextul istoric, cultural al manifestării celor două orientări ideologice, în relație cu ideologia și mișcarea social-politică europeană; • Cunoașterea diferitelor ipostaze istorice ale orientării spre europenism sau etnocentrism, evoluția acestora; • Cunoașterea publicațiilor, a personalităților culturale marcante care s-au situat pe o poziție europenistă sau tradiționalistă în scrierile lor, a argumentelor și a modului particular de exprimare a

	acestor orientări; • Dezvoltarea abilității necesare pentru identificarea ideologiei unui text literar; • Realizarea demersului exegetic obiectiv asupra universului unei opere literare, ținând cont de contextul estetic și ideologic; • Discernământ critic în preluarea și asumarea opiniilor criticilor literari.
Competențe transversale	• Cunoașterea și înțelegerea fenomenelor de istorie literară și ideologie culturală; • Identificarea unui destin particular în formarea personalității culturii românești și a caracteristicii de „sinteză” a specificului nostru etnic; • Înțelegerea faptului că ideologia românească a înregistrat o oscilație permanentă între etnocentrism și europeanism, cu preponderența uneia sau alteia din aceste orientări; • Sesizarea faptului că orientarea spre europeanism (identificat ca modernitate), în contrapunct cu orientarea spre românism (autenticitate), s-a desfășurat în sensul evoluției civilizației și a creșterii conștiinței de sine a spiritualității etnice; • Dezvoltarea capacității de a argumenta, de a realiza conexiuni între cunoștințele asimilate, de a interpreta fenomene specifice disciplinei.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

Obiectivul general al disciplinei		• O privire de ansamblu asupra structurilor imaginarului socio-cultural, politic și literar din spațiul românesc (construit prin înfruntarea între cele două orientări, europeanism și etnocentrism) în relație cu gândirea și mișcarea social-politică, culturală europeană.
Obiective specifice	Curs	• Definirea conceptelor de europeanism și etnocentrism; • Prezentarea evoluției conținutului celor două concepte și orientări în ideologia noastră culturală (în funcție de perioada istorică și de necesitățile interioare ale culturii române) în contextul dinamicii vieții europene; • Ilustrarea celor două orientări prin prezentarea opiniilor unor personalități culturale reprezentative și a publicațiilor în jurul cărora s-au grupat.
	Seminar	• Cunoașterea și dezbateră asupra opiniilor opuse ale unor personalități reprezentative pentru fiecare din cele două grupări (și pentru cele de centru); • Identificarea modalității de reflectare. în plan literar, a ideologiei social-politice a fiecărei ipostaze a acestei confruntări; • Dezvoltarea capacității de exprimare a unor idei și argumentații personale; • Formarea capacității de a structura și controla discursul în funcție de forma și finalitatea expunerii sau lucrării.

8. Conținuturi

Curs	Nr. ore	Metode de predare	Observații
1. Europa/europeanism/românism. Definirea conceptelor 2. Europeanism-etnocentrism în secolul al XIX-lea. - Pașoptismul –integrarea în sincronia desfășurării ideologiei social-politice, culturale, artistice europene - Junimea: Maiorescu și teoria „formelor fără fond” în contextul gândirii postrevoluționare din țările europene.	2	Expunerea, problematizarea, Conversația euristică	
3 Ideologia culturală românească la începutul secolului XX. Între europeanism și etnocentrism. - Orientări tradiționaliste și de centru (sămănătorismul și poporanismul)	2	Expunerea, problematizarea, Conversația euristică	
4. Perioada interbelică. Antinomiile din sfera culturală a secolului XX. Dramatismul înfruntărilor. -Climatul cultural european (Ideile privind relația cultură-civilizație avansate de: O.Spengler, H. Keyserling, N. Berdiaev, L. Romier);	2	Expunerea, problematizarea, Conversația euristică	
-Polarizarea atitudinilor în spațiul cultural și literar interbelic: europeismul / autohtonismul. - Mișcarea neosămănătoristă (mentor- N. Iorga); - Mișcarea modernistă de la „Zburătorul” - E.Lovinescu	2	Expunerea, Conversația euristică, Problematizarea	
- Mișcarea intelectualistă raționalistă („Viața Românească” – M. Ralea, G. Călinescu, T. Vianu) - Tradiționalismul spiritualizat de la „Gândirea” (mentor N. Crainic);	2	Expunerea, Conversația euristică, Problematizarea,	

- Mișcarea intelectualistă antiraționalistă de la „Criterion”: - „trăirismul”, (V. Pârvan și Nae Ionescu); - antiraționalisti: M. Vulcănescu, M. Eliade, P. Comarnescu, C. Noica. - „România literară” (1930)	2	Expunerea, Conversația euristică, Problematizarea	
5. Perioada comunistă. Adâncirea tendințelor opuse - Protocronismul – reprezentanți și publicații - Poziții opuse: N. Manolescu, Z. Ornea, A. Pleșu, A. Marino 6. Perioada postdecembristă. - Reminiscente autohtonice - Poziții nuanțate: O. Paler, AL: Paleologu	2	Expunerea, Conversația euristică, Problematizarea	

Bibliografie

Alexandrescu, Sorin, *Paradoxul român*, Ed. Univers, București, 1998;
 Blaga, Lucian, *Orizont și stil și Spațiul mioritic*. Ed. Humanitas, București, 1994
 Boia, Lucian, *De ce e România altfel?*, Ed. Humanitas, București, 2012;
 Cioran, Emil, *Schimbarea la față a României*, Ed. Vremea, București, 1939;
 Culianu, Ioan- Petru, „Cultura română?” in *Vatra*, 226, mai, nr. 5, 1993, p.4
 Densușianu, Ovid, *A fi...Român*, Ed. Socec, București 1933
 Drăghicescu, Dimitrie, *Din psihologia poporului român*, Ed. Leon Alcalay, București, 1907;
 Djuvara, Neagu, *Între Orient și Occident*, București, Editura Humanitas, 1995;
 Eliade, Mircea, *Profetism românesc*, Ed. Roza Vânturilor, București, 1990;
 „...”... „A nu mai fi român”, în vol. *Oceanografie*, București, 1934;
 Georgiu, Grigore, *Istoria culturii române moderne*, București, 2000, Colecția „Cărți fundamentale ale culturii române”
 Ghemeș, Ileana, *Autohtonism și „europeism” în spațiul cultural și literar românesc interbelic*, Alba Iulia, 2002;
 Liiceanu, Gabriel, *Ușa interzisă*, Editura Humanitas, București, 2002; *Jurnalul de la Păltiniș*, Edit. Humanitas, București, 1991;
 Lovinescu, Eugen, *Istoria civilizației române moderne*, Ed. Ancora, București, 1925;
 Marino, Adrian, *Pentru Europa, Integrarea României. Aspecte ideologice și culturale*, Ed. Polirom, Iași, 2005; *Descoperirea Europei*, Editura Aius, Craiova, 2006;
 Noica, Constantin, *Pagini despre sufletul românesc*, Ed. Luceafărul, București, 1944;
 Ornea, Zigu., *Tradiționalism și modernitate în deceniul al III-lea*, Ed. Eminescu, București, 1980;
 Pleșu, Andrei, *Chipuri și măști ale tranziției*, Ed. Humanitas, București, 1996; *Comedii la porțile Orientului*, Editura Humanitas, București, 2007;
 Ralea, Mihai, „Fenomenul românesc”, Editura Albatros, București, 1997;
 Rădulescu-Motru, Constantin, *Sufletul neamului nostru, calități bune și defecte*, Editura Lumen, București, 1910; *Etnicul românesc. Naționalismul*, Editura Albatros, București, 1996;
 Vulcănescu, Mircea, *Dimensiunea românească a existenței* (1991), Fundația Culturală Română, Buc., 1937;

Bibliografie minimală

- Georgiu, Grigore, *Istoria culturii române moderne*, București, 2000;
- Ghemeș, Ileana, *Autohtonism și „europeism” în spațiul cultural și literar românesc interbelic*, Alba Iulia, 2002;
- Lovinescu, Eugen, *Istoria civilizației române moderne*, Ed. Ancora, București, 1925;
- Marino, Adrian, *Pentru Europa, Integrarea României. Aspecte ideologice și culturale*, Ed. Polirom, Iași, 2005;
- Ornea, Zigu, *Tradiționalism și modernitate în deceniul al III-lea*, Ed. Eminescu, București, 1980

Aplicații (Seminar/laborator/proiect)	Nr. ore	Metode de predare	Observații
• Dimitrie Drăghicescu, <i>Din psihologia poporului român</i>	2	Conversația euristică Dezbaterea, Comentariu pe text	
• Mihail Ralea. <i>Fenomenul românesc</i>	2		
• Constantin Rădulescu-Motru, <i>Sufletul neamului nostru, calități bune și defecte</i>	2		
• Lucian Blaga. <i>Matricea stilistică a culturii românești</i>	2		
• Emil Cioran, <i>Schimbarea la față a României</i> .	2		
• Boia Lucian, <i>De ce e România altfel?</i>	2		
• Andrei Pleșu. <i>Comedii la porțile Orientului</i>	2		

Bibliografie minimală

- Blaga, Lucian, *Orizont și stil și Spațiul mioritic*. Ed. Humanitas, București, 1994
- Chimet, Iordan, *Dreptul la memorie, vol. 1-IV*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1992-1993;
- Ralea, Mihai, *Fenomenul românesc*, Editura Albatros, 1981;
- Marino, Adrian, *Descoperirea Europei*, Editura Aius, Craiova, 2006;
- Ornea, Zigu, *Tradiționalism și modernitate în deceniul al III-lea*, Ed. Eminescu, București, 1980.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținuturile disciplinei sunt în concordanță cu programele analitice aferente din țară și corespund competențelor vizate în acest program de studiu

10. Evaluare

Tip activitate	Criterii de evaluare	Metode de evaluare	Pondere din nota finală
Curs	Cunoașterea contextului european în care s-au manifestat cele două orientări ideologice din spațiul românesc; Cunoașterea conținutului celor două orientări pentru fiecare etapă istorică, a personalităților și publicațiilor reprezentative; Capacitatea de a sintetiza, argumenta și de a realiza conexiuni între cunoștințele asimilate; Prezentare coerentă, succintă, corectă gramatical.	Examinare orală - Prezentare sintetică a manifestării celor două orientări într-o anumită perioadă istorică	50%
Seminar	Participare activă, consecventă, avizată; Calitatea demersului interpretativ; Capacitate de a structura și controla discursul în funcție de forma și finalitatea expunerii sau lucrării.	- participarea activă, documentată, în cadrul prezentării temelor de seminar; - Evaluarea calității referatelor privind sistematizarea elementelor conținutului, folosirea bibliografiei adecvate și calitatea discursului, scris și oral, a acestui conținut.	50%
Laborator			
Proiect			
Standard minim de performanță - Asimilarea unor cunoștințe fundamentale privind conținutul celor două orientări; - Identificarea corectă a ideologiei socio-culturale în care se încadrează autorul propus; - Exprimare coerentă și corectă gramatical, ortografic.			

Data completării	Semnătura titularului de curs	Semnătura titularului de aplicație
29.09. 2020		

Data avizării în departament	Semnătura directorului de departament
2.10.2020	

Data aprobării în Consiliul academic	Semnătura decanului
2.10.2020	